

CHƯƠNG 5: **ĐÁNH GIÁ VÀ ĐIỀU CHỈNH CHÍNH SÁCH**

KẾT CẤU

5.1. ĐÁNH GIÁ CHÍNH SÁCH

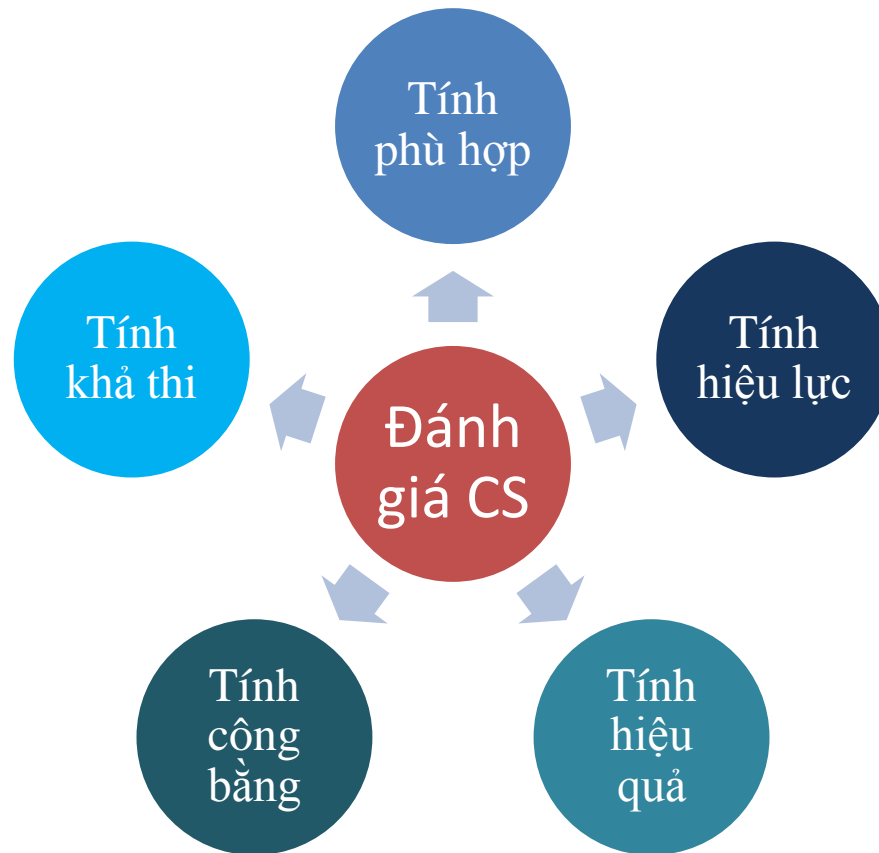
5.2. ĐIỀU CHỈNH CHÍNH SÁCH

5.3. TỔNG KẾT VIỆC THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH

5.1. ĐÁNH GIÁ CHÍNH SÁCH

5.1.1. Khái niệm

Là phân tích ưu nhược điểm của chính sách trong các khâu hoạch định, thể chế hóa và tổ chức thực hiện chính sách.

5.1.2. Nguyên tắc

Xuất phát từ lợi ích
của đất nước

- Chính sách phải đem lại lợi ích, trong đó quan trọng nhất là lợi ích của đất nước.

- Trong trường hợp có mâu thuẫn về lợi ích, phải đặt lợi ích đất nước lên trên.

Khách quan, khoa học

- Đánh giá chính sách phải dựa trên các tri thức khoa học.

- Phải tính đến các điều kiện, các nhân tố khách quan.

5.1.3. Nội dung (tiêu chí) đánh giá

+Tính phù hợp của chính sách

- Sự phù hợp của mục tiêu chính sách
 - ✓ Hoàn cảnh đất nước
 - ✓ Hoàn cảnh quốc tế
- Sự phù hợp của các công cụ, giải pháp của chính sách
 - ✓ Phù hợp với mục tiêu chính sách
 - ✓ Phù hợp với điều kiện của đất nước

+Hiệu lực của chính sách

- Hiệu lực lý thuyết: là hiệu lực theo tính toán của những người hoạch định và thực thi chính sách.
- Hiệu lực thực tế: của chính sách thể hiện tác động của chính sách trong đời sống kinh tế xã hội của đất nước.

+ **Đánh giá hiệu quả của chính sách**

Hiệu quả chính sách gồm:

- Hiệu quả tuyệt đối (hay lợi ích ròng của chính sách). Lợi ích ròng của chính sách được tính bằng hiệu số giữa tổng lợi ích và tổng chi phí:

$$\text{Lợi ích ròng} = \Sigma \text{Lợi ích} - \Sigma \text{Chi phí}$$

- + Chính sách có giá trị nếu lợi ích ròng là số dương.

- + So sánh các phương án chính sách.

- Hiệu quả tương đối của chính sách, được đo bằng công thức:

$$\text{Hiệu quả} = \text{Kết quả} / \Sigma \text{Chi phí}$$

+Đánh giá tính công bằng

Tức là đánh giá tác động của chính sách đến lợi ích của các chủ thể xã hội.

Tính công bằng thể hiện:

- Công bằng về mức độ đóng góp.
- Công bằng về mức độ thụ hưởng.

+Đánh giá tính khả thi

Tức là chính sách có thực thi được trong thực tế không?

Tính khả thi biểu hiện:

- Phù hợp với các nguồn lực.
- Năng lực tổ chức thực hiện.
- Sự đồng thuận của dân chúng.

5.2. ĐIỀU CHỈNH CHÍNH SÁCH

1. Lý do điều chỉnh

Qua đánh giá việc thực hiện chính sách, có thể phát hiện “vấn đề” trong bản thân chính sách hoặc trong quá trình thực hiện.

Việc thu thập thông tin ban đầu khi hoạch định chính sách cũng không bao giờ có đ- ợc một cách hoàn toàn đầy đủ.

Các sai lệch do các sự cố bất th- ờng, do con ng- ời, do môi tr- ờng, do hoàn cảnh, do tác động của những chính sách khác...

Những nhân tố mới phát sinh: nhân tố quốc tế, trong n- ớc...

2. Nguyên tắc điều chỉnh chính sách

Việc điều chỉnh chính sách phải tuân thủ các nguyên tắc sau đây:

Chỉ điều chỉnh khi thật sự cần thiết nhằm đảm bảo tính ổn định của chính sách.

Chỉ điều chỉnh trong giới hạn, phạm vi nguồn lực bổ sung cho điều chỉnh.

3. Các loại điều chỉnh

- Điều chỉnh mục tiêu của chính sách.

Đây là trường hợp mục tiêu đặt ra chưa phù hợp, đến giai đoạn thực hiện mới thấy rõ.

- Điều chỉnh các giải pháp , công cụ.

Khi các giải pháp thực hiện chính sách tỏ ra lỗi thời, không còn phù hợp với hoàn cảnh mới, với những điều kiện kinh tế xã hội đã thay đổi.

- Điều chỉnh việc thực hiện: về thời gian triển khai chính sách, về cán bộ thực hiện, về cơ quan thực hiện.
- Điều chỉnh ngân sách cho việc thực hiện chính sách.
- Xoá bỏ việc thực hiện chính sách.

Nhà n- ớc phải cẩn trọng khi quyết định vì việc xoá bỏ có thể kéo theo những hậu quả xấu: mất lòng tin vào nhà n- ớc, gây thiệt hại cho các cá nhân, tổ chức là đối t- ợng của chính sách (trả lại tài sản đóng góp, thu hồi trong cải cách)...

5.3. TỔNG KẾT VIỆC THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH

5.3.1. Nội dung tổng kết

Việc tổng kết phải đáp ứng các yêu cầu sau:

-Tổng kết kết quả của thực hiện chính sách, trên tất cả các phương diện: Vật chất, ý đồ chính trị, thói quen, tập quán xã hội, các đối tượng được hưởng lợi do chính sách đem lại...

- Tổng kết chi phí thực hiện chính sách đ- a lại: những hạn chế, tiêu cực những mâu thuẫn xã hội mà chính sách không thể né tránh khi thực hiện. Phải phân tích kỹ:

Tiến độ và hình thức thực hiện chính sách?

Cơ quan chủ trì chính sách có phù hợp không?

Có thể né tránh các tiêu cực nếu l- ờng tr- ớc đ- ợc?

- Phân tích các tiềm năng ch- a đ- ợc huy động: đó là thiếu sót về khâu tổ chức đã bỏ quên một số tiềm năng (sức ng- ời, sức của, các cơ quan, tổ chức, cá nhân...) trong thực hiện chính sách.

5.3.2. Kết luận về chính sách

*Để đ- a ra các kết luận về chính sách cần trả lời các câu hỏi sau:

- Chính sách kết thúc ch- a?
- Nếu ch- a, phải tiếp tục nh- thế nào ?
- Nếu phải kết thúc thì cách kết thúc ra sao? (Xử lý các cơ quan thực hiện chính sách, bàn giao các phần việc còn lại cho cơ quan nào?....)
- Phải đ- a ra chính sách nào kế tiếp hay tạm dừng một thời gian ...

Việc tổng kết thực hiện chính sách phải đ- ợc tổ chức khoa học, khách quan với chi phí ít nhất và th- ờng đ- ợc giao cho một tổ chức chuyên trách thực hiện.

5.3.3. Kiến nghị chính sách

- Việc kiến nghị nếu thấy cần thiết có thể đ- a ra đối với Nhà n- ớc, đối với cơ quan hoạch định chính sách hoặc đối với cơ quan thực hiện.
- Việc thực hiện chính sách có thể kết thúc khi các mục tiêu cụ thể đề ra trong một thời hạn nhất định đ- ợc hoàn thành.
- Chính sách đ- ợc tiếp tục duy trì nếu những mục tiêu chính sách đặt ra là những mục tiêu th- ờng xuyên, lâu dài của xã hội.

Câu hỏi ôn tập

1. Đánh giá chính sách là gì? Tại sao phải đánh giá chính sách?
2. Nguyên tắc và các tiêu chí đánh giá chính sách?
3. Điều chỉnh chính sách là gì? □ nghĩa của hoạt động điều chỉnh chính sách?
4. Các nguyên tắc điều chỉnh chính sách?
5. Nội dung tổng kết chính sách?